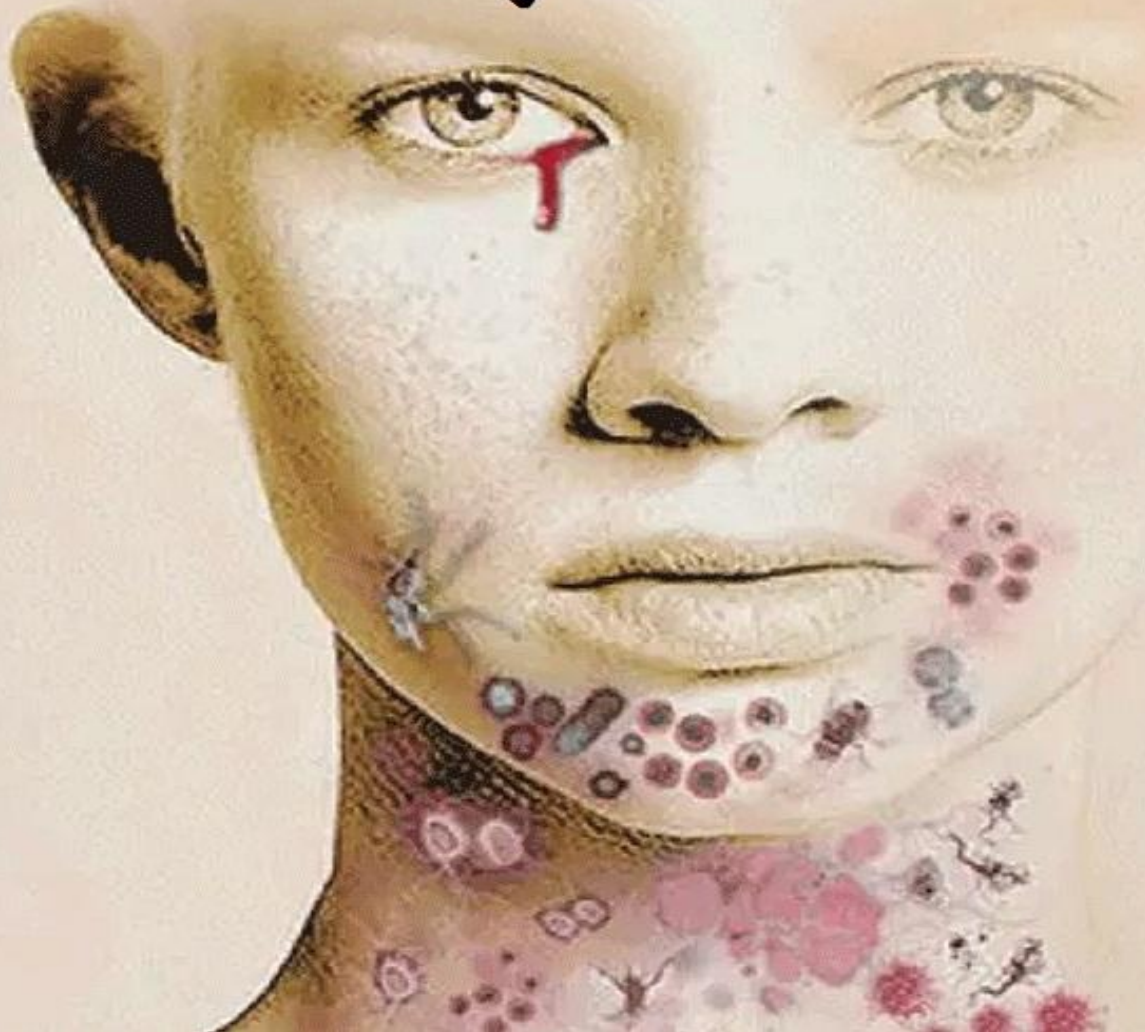

بیماری‌های نوید

بیماری‌های نوید

Emerging
Disease

دکتر فریدین امیری

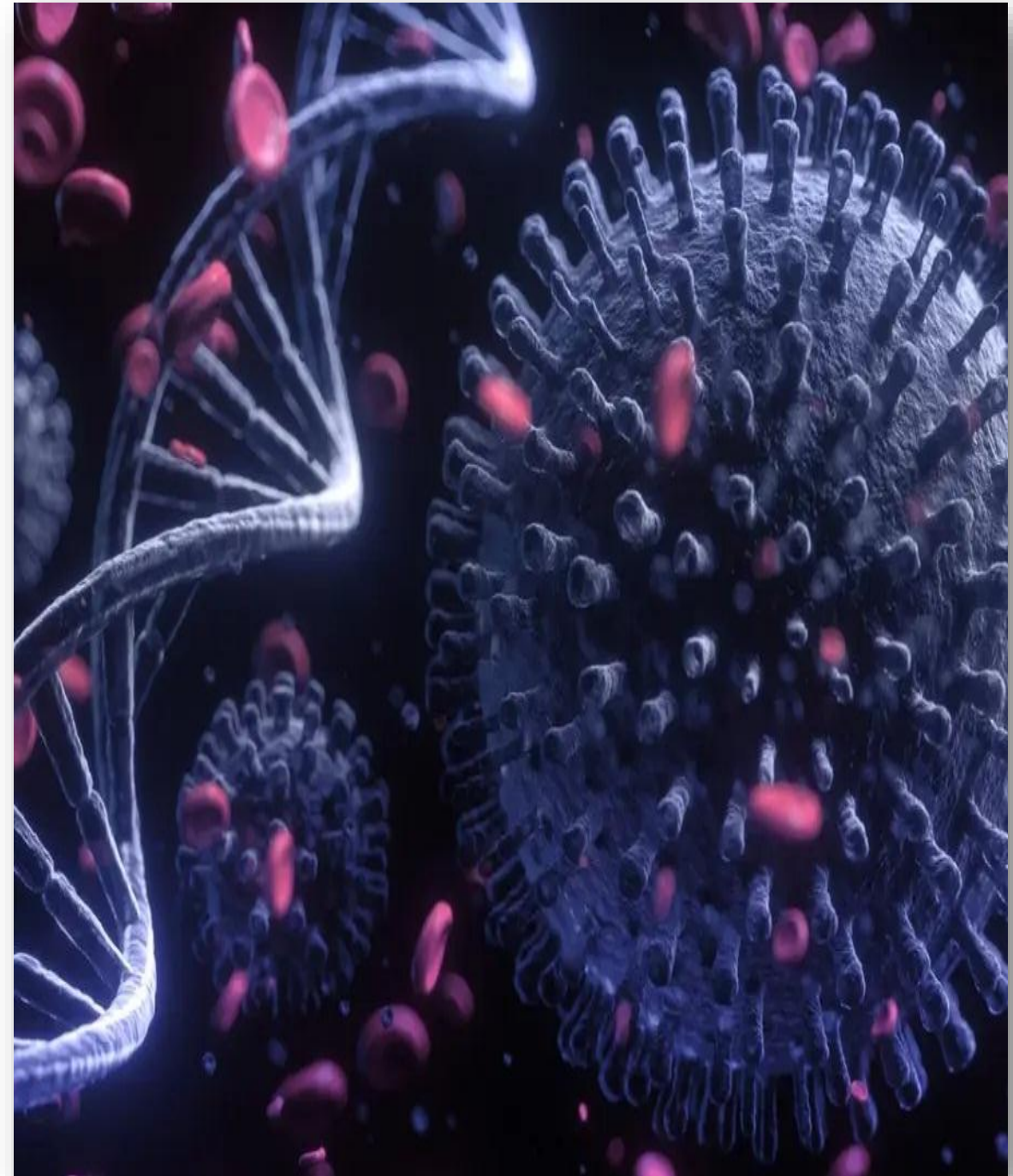
بیماری‌های نوپدید Emerging Disease

بیماری‌های نوپدید آن دسته از بیماری‌های عفونی هستند که طی ۵-۱۰ دهه اخیر در تمام یا برخی از مناطق جهان پدیدار شده و یا در مناطقی که قبلاً وجود نداشته روی داده است.

این اصطلاح همچنین به بیماری‌هایی که قبلاً به آسانی درمان می‌شده ولی اخیراً نسبت به داروهای ضد میکروبی مقاوم گردیده اند نیز اطلاق می‌گردد.

بیماری‌های نوپدید Emerging Disease

بیماری‌هایی که جزو مشکلات بهداشتی قدیمی تری بوده‌اند که تحت تاثیر تدابیر کنترلی و از جمله ارتقاء استانداردهای زندگی، در حد قابل قبولی فروکش کرده بودند ولی در اثر شرایط و عوامل مختلفی امروزه مجدداً طغیان کرده و اصطلاحاً بازپدید شده‌اند.

عوامل موثر بر نوپدیدی و بازپدیدی بیماری ها

تغییرات اکولوژیک

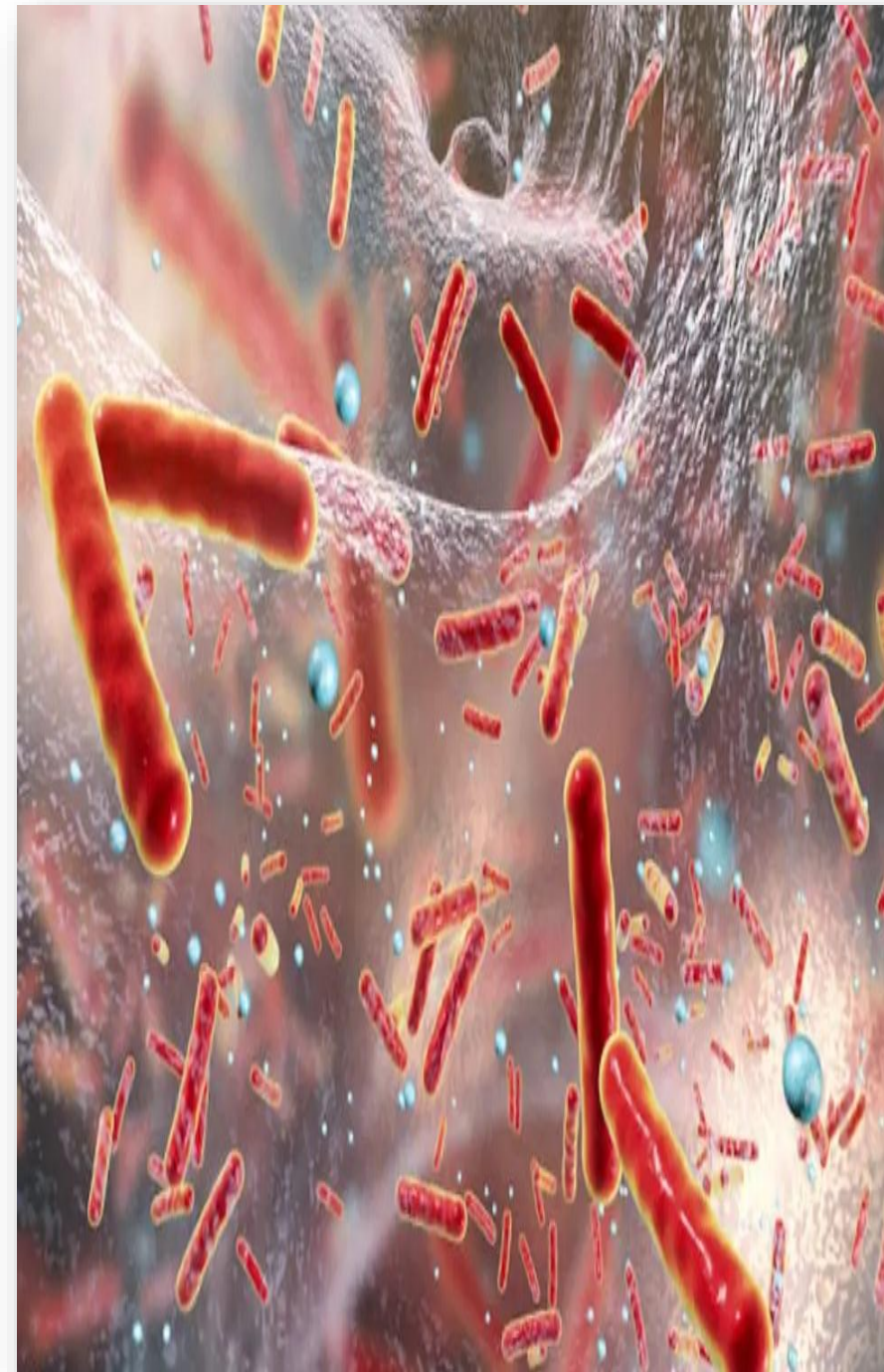
طرح های مهندسی نظیر سدّ سازی که نهایتاً میتواند با افزایش بیماریهای ناقل بُرد و مشترک بین حیوان و انسان، باعث بروز نوپدیدی و بازپدیدی شود.

عوامل موثر بر نوپدیدی و بازپدیدی بیماری ها (ادامه...)

تغییرات دموگرافیک و عادات انسانی

- هرچه بر تعداد افراد جمعیت افزوده شود بر ازدحام ناشی از آن هم افزوده خواهد شد و موارد بیشتری از مبتلایان به ضعف سیستم ایمنی، سالمندی، مبتلایان به AIDS و سرطان های مختلف در چنین جوامعی پدید خواهد آمد و زمینه را برای وقوع نوپدیدی و بازپدیدی بیماریها فراهم می کند.
- به عنوان مثال، تغییر در عادات جنسی و "ذائقه جنسی" موجب افزایش بروز AIDS و عفونت های مقاربتی می شود.
- داشتن زمینه اعتیاد، منجر به ابتلا به AIDS و هپاتیت C می شود.
- همچنین تغییر در عادات غذایی، موجب افزایش بروز بیماری های منتقل شونده از طریق غذا میگردد.

عوامل موثر بر نویدی و بازیدی بیماری ها (ادامه...)

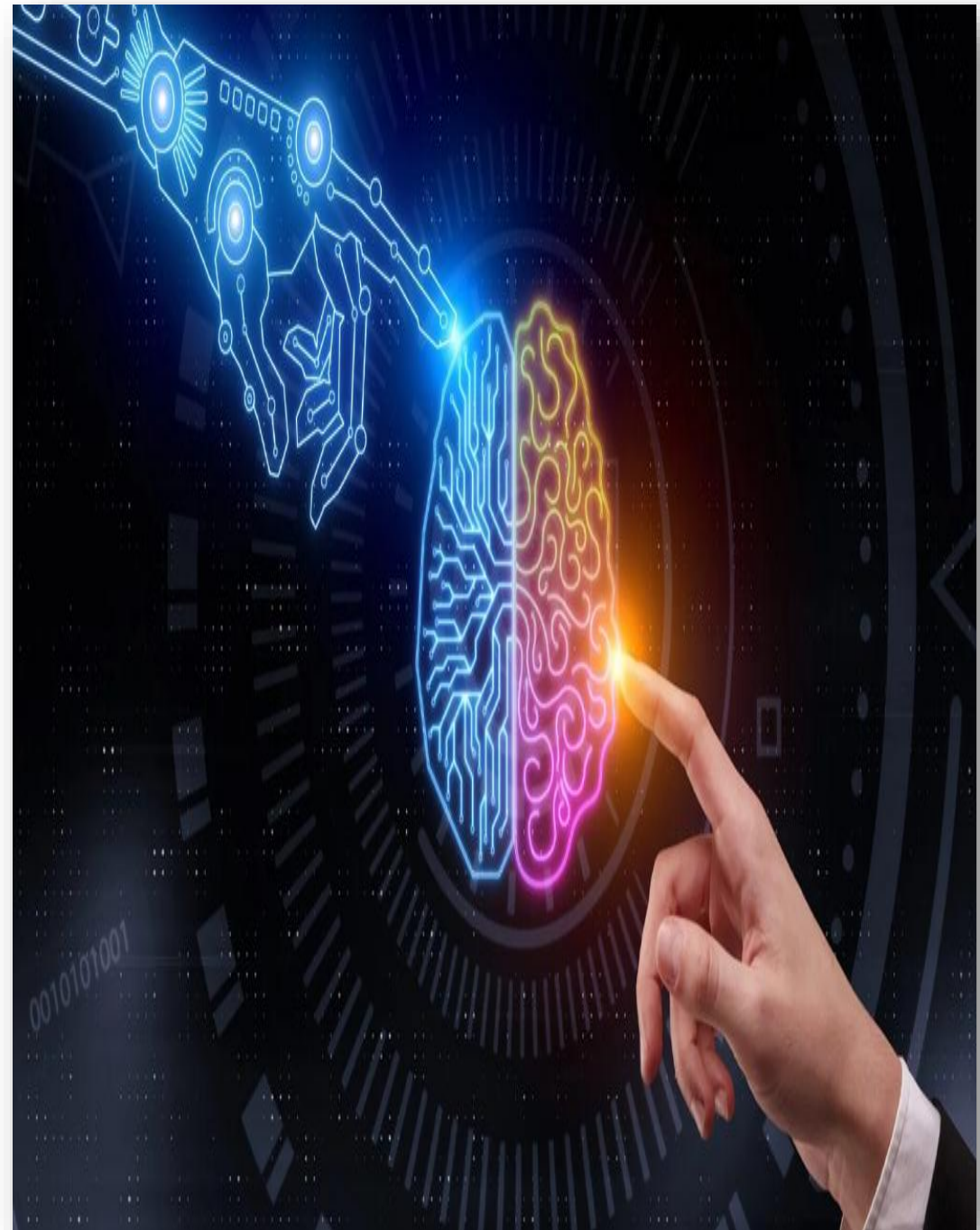
مسافرت های بین المللی و تجارت جهانی

- مسافرتها در سال ۲۰۲۱ میلادی بالغ بر ۶/۳ بلیون نفر بوده و ممکن است طی دهه آینده به دو برابر این رقم افزوده شود و به گونه روزافزونی **زمینه را برای جابجایی و انتقال عوامل عفونت زا و ناقلین آنها توسط مسافران، فراهم کند.**
- تجارت جهانی هم میتواند باعث انتقال عوامل عفونت زا و انتشار آنها در مناطق دیگر شود.

عوامل موثر بر نوپدید و بازپدید بیماری‌ها (ادامه...)

تکنولوژی و صنعت

- تولید انبوه مواد غذایی و صادرات آن که میتواند منجر به انتقال عوامل بیماری‌زا شود.
- استفاده از آنتی بیوتیک‌ها در حیوانات نیز میتواند موجب بروز مقاومت دارویی در بعضی از ارگانیزم‌ها گردد.
- افزایش موارد پیوند عضو و انتقال خون و فرآورده‌های خونی که زمینه را برای انتقال ویروس هپاتیت C و برخی از عوامل دیگر مهیا می‌کند.
- مصرف داروهای سرکوبگر ایمنی هم باعث تضعیف این سیستم و زمینه ساز بروز عفونت‌های خاصی میگردد.

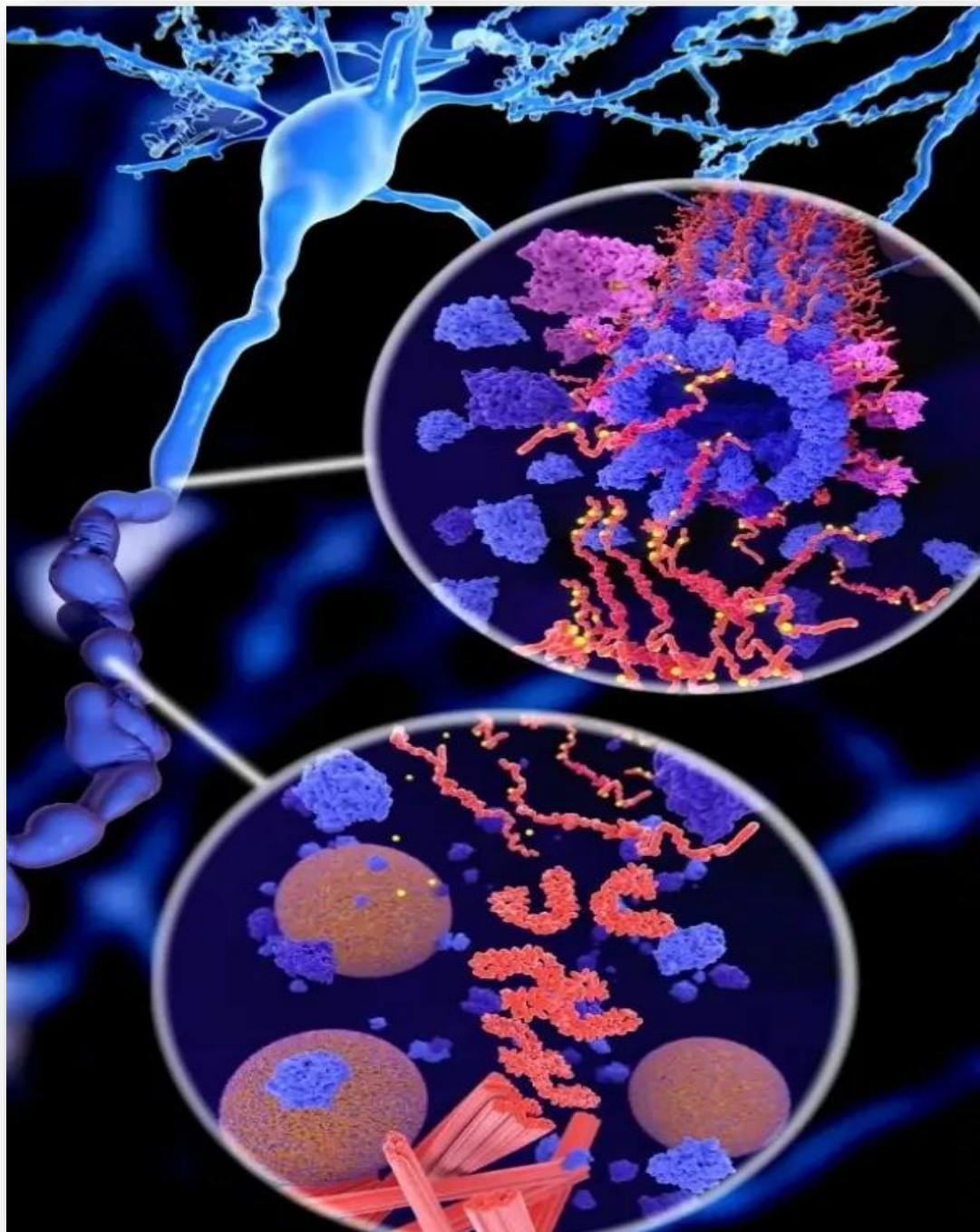

عوامل موثر بر نویدیدی و بازیدیدی بیماری ها (ادامه...)

تغییر و مقاومت عوامل میکروبی

• با افزایش مصرف آنتی بیوتیک ها در انسان و در حیوانات منبع غذایی انسان، بر میزان بروز مقاومت دارویی از جمله مقاومت در مقابل آنتروکوک ها و استافیلوکوک های آرئوس، افزوده شده و حتی ممکن است بر حدت بیماریهای ناشی از استرپتوکوک های گروه B نیز افزوده شود.

• وقوع جهش های ژنتیک، در گونه های حیوانی ممکن است موجب بیماری زایی آنها در انسان نیز شود.

عوامل موثر بر نویدی و بازپیدی بیماری ها (ادامه...)

از هم گسیختگی سیستم بهداشتی

• طی حوادث غیرمترقبه نظیر زلزله، سونامی و جنگ و آوارگی ناشی از آن بر آسیب پذیری سیستم بهداشتی افزوده شده و گاهی اقدامات رایج بهداشتی نظیر واکسیناسیون یا به فراموشی سپرده شده و یا در عمل با مشکلات مختلفی مواجه گردیده و منجر به بازپیدی بیماری ها می شود. همانگونه که در سال ۱۳۲۷ خوزستان اتفاق افتاد و منجر به بازپیدی دیفتی شد.

همچنین پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی ، با قطع واکسیناسیون دیفتی در بسیاری از کشورهای مرتبط، بزرگترین همه گیری و بازپیدی دیفتی رخ داد.

عوامل موثر بر نوپدیدی و بازپدیدی بیماری ها (ادامه...)

تغییر در حساسیت انسان در مقابل عفونت ها

با درمان مبتلایان به نقایص ایمنی و سرطان و با افزایش میزان و تنوع پیوند اعضا، افزایش طول عمر بیماران، بر حساسیت آنها در مقابل عفونتها افزوده شده و بر میزان بیماریهای نوپدید و بازپدید افزوده میشود.

عوامل موثر بر نوپدیدی و بازپدیدی بیماری ها (ادامه...)

پیشرفت های صنعتی و تغییرات عمده در سطح زمین

جنگل زدایی و تغییر در سطح زمین به منظور مسکونی کردن آن و اسکان جمعیت های جدید یا اهداف اقتصادی دیگر، زمینه را برای نوپدیدی و بازپدیدی بیماری های عفونی مساعد میکند زیرا تحت چنین شرایطی بر احتمال تماس با حشرات ناقل و عوامل عفونت زا افزوده میشود.

عوامل موثر بر نوپدیدی و بازپدیدی بیماری ها (ادامه...)

تغییرات اقلیمی و آب و هوا

عواملی نظیر جنگل زدایی، گرم شدن سطح کره زمین و پدیده جوّی ElNino، در نهایت موجب افزایش میزان بروز بیماری های منتقل شونده از طریق آب، ناقل برد و برخی از بیماری های دیگر میشود.

عوامل موثر بر نوپیدی و بازپیدی بیماری ها (ادامه...)

جنگ، آوارگی و قحطی

• بیماری های ناشی از جنگ (مالاریا، لیشمانیوز، وبا ...)

• بیماری های ناشی از آوارگی و قحطی

عوامل موثر بر نوپیدی و بازپیدی بیماری ها (ادامه...)

فقر و نابرابری های اجتماعی

عدم دسترسی به نیازهای اولیه بهداشتی نظیر آب و غذای سالم و عدم تناسب خدمات بهداشتی، ناکافی بودن سطح پوشش واکسیناسیون و یا محروم بودن از برخی از واکسن ها، عدم کنترل و یا قطع اقدامات کنترلی حشرات ناقل مالاریا، تب دانگ و امثال اینها باعث ایجاد بیماری های نوپدید می شود.

عوامل موثر بر نویدیدی و بازیدیدی بیماری ها (ادامه...)

بیوتروریسم و تهدیدهای بیولوژیک

- بیوتروریستی ساختگی سال ۱۹۶۱ میلادی در آمریکا
- جنایت بیولوژی با سوء استفاده از انتشار عمدی سالمونلاها در اوروگوئه
- عواملی که با احتمال بیشتری ممکن است مورد سوء استفاده بیوتروریست ها واقع شوند عبارتند از عامل طاعون، عامل آبله، عامل تولارمی و ...

عوامل موثر بر نویدیدی و بازیدیدی بیماری ها (ادامه...)

عدم سیاست کنترلی لازم و متناسب در مقابل
بعضی از مخاطرات بیولوژی

- رشد بی رویه شهرهای پُرجمعیت و ازدحام جمعیت
- توسعه اماکن مسکونی غیراستاندارد و عدم امنیت بهداشتی در این اماکن
- عرضه آب های ناسالم به مصرف کنندگان
- عدم کفایت برنامه ها و تجهیزات بهداشتی

گذار اپیدمیولوژی

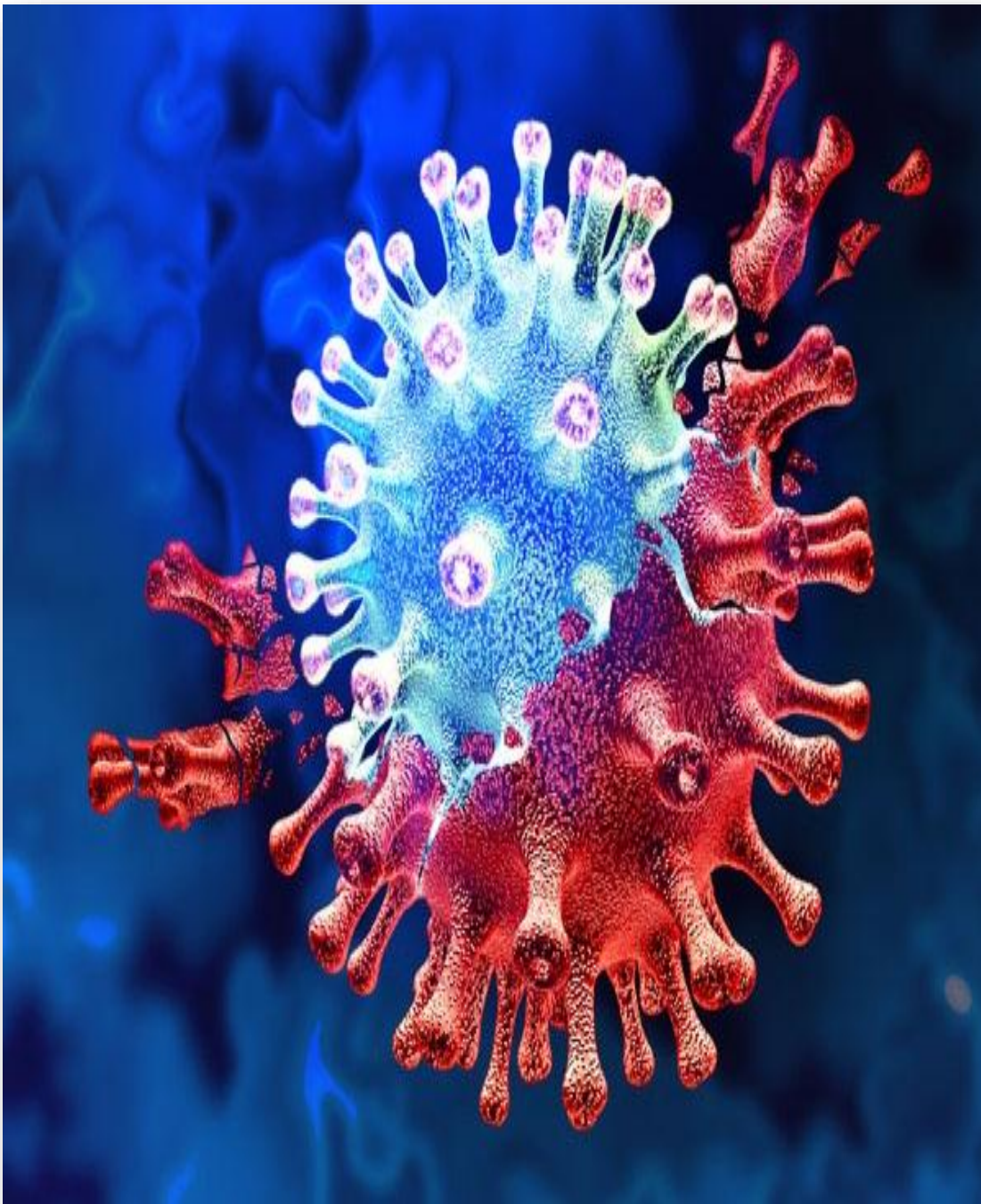
The epidemiological transition

قبلا تصور میشد گذار اپیدمیولوژی، یعنی "سیر" و "مسیر" انتقال از سوی بیماریهای عفونی و بیماریهای ناشی از سوء تغذیه به سمت بیماری های مزمن و غیرقابل انتقال، یک فرایند یک طرفه بوده که با غالب بودن بیماری های عفونی به عنوان علت مرگ، شروع شده و با غالب شدن بیماری های غیرمسری، خاتمه پیدا می کند. اما هم اکنون مشخص شده که این گذار و تحوّل اپیدمیولوژی، یک فرایند پیچیده و پویا بوده و یک طرفه نیست.

مثال هایی از بیماری های نوپدید

- AIDS یکی از بیماریهای نوپدید است که به وسیله ویروس نقص ایمنی انسانی، ایجاد میشود و تا سال ۱۹۸۱ میلادی کاملاً ناشناخته بوده ولی تا سال ۲۰۲۱ بیش از ۹۲ میلیون مبتلا به آن در سراسر جهان وجود داشت.
- تب خونریزی دهنده ناشی از ویروس Ebola یکی دیگر از آنها است که در آفریقا، آسیا، آمریکای لاتین، ایالات متحده، دیده شده و برای اولین بار در سال ۱۹۷۶ با قدرت کشندگی ۸۱ درصد در کشورهای زئیر و سودان روی داده است.
- SARS اولین نوپدیدی در قرن ۲۱ میلادی است که در مدت کوتاهی بیشترین زیان های بهداشتی، اقتصادی و سیاسی را بر بعضی از کشورها تحمیل کرده است. در ابتدا در آسیای جنوب شرقی دیده شد.
- ضمناً توبرکولوز، سالمونلوز و گونوکوک مقاوم به دارو نیز جزو عوامل نوپدید هستند.

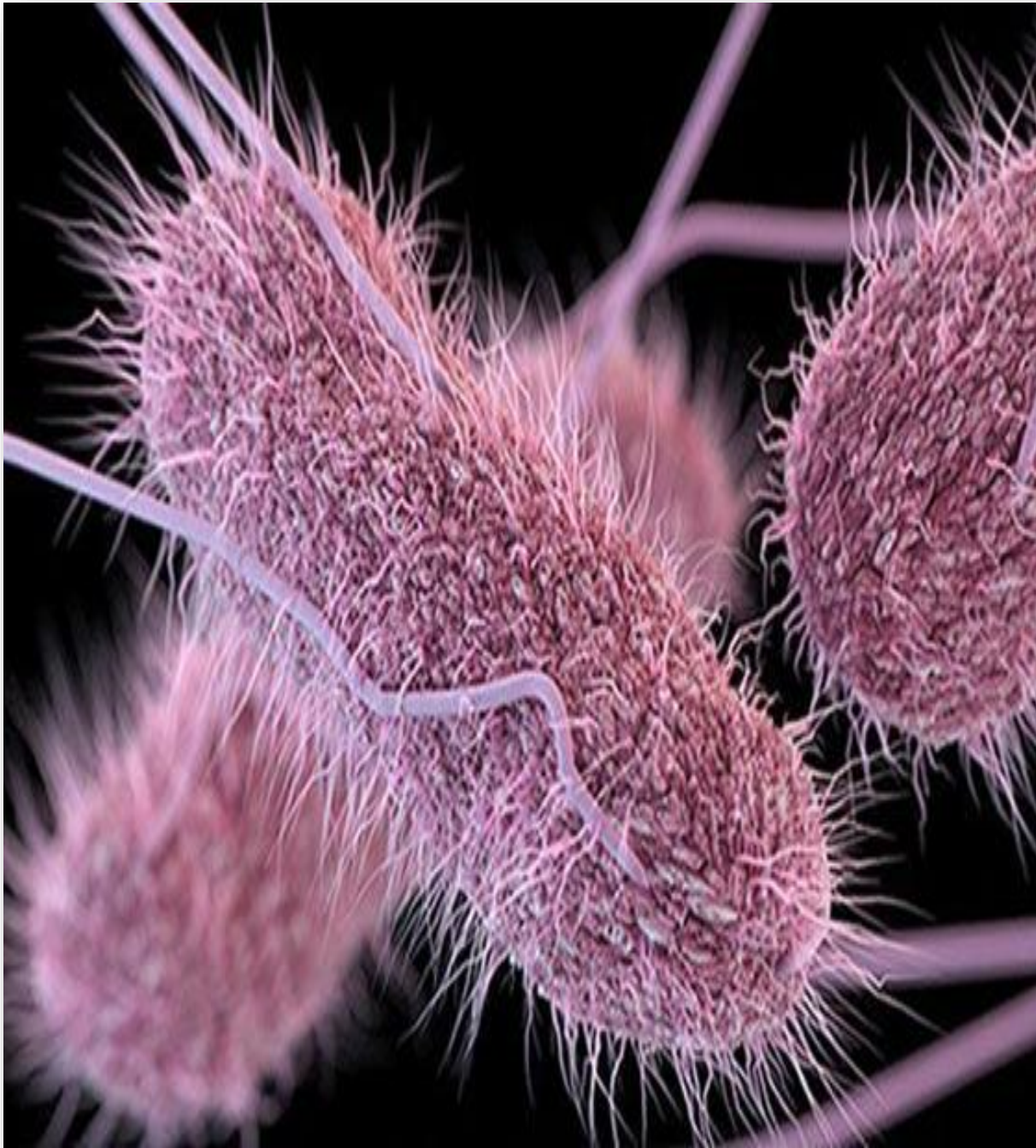
مثال هایی از بیماری های نوپدید

- نوع جدید کرونا ویروس (COVID-19) در شهر ووهان چین در سال ۲۰۱۹ شناسایی شد که پیش از آن در انسان ها مشاهده نشده بود.
- طی سالهای اخیر، مقاومت بیماریها نسبت به داروهای ضد میکروبی، به نحو چشمگیری افزوده شده و اثرات مرگباری بر کنترل بیماری هایی نظیر **سل، مالاریا، کلرا، اسهال های خونی و پنومونی ها** اعمال کرده است، به گونه ای که افراد مبتلا به این گونه عفونت ها مدت زمان بیشتری، رنج میبرند، بر دوره تداوم طغیان افزوده های مربوطه شده و احتمال بروز مرگ ناشی از بیماریهای حاصل نیز افزایش یافته است.

بیماریهای نوید منتقل شونده از طریق آب و مواد غذایی

همه گیریهای سالمونلا و کلرا

سارهای نوید در ایران

- AIDS اولین مورد آن در یک کودک مبتلا به هموفیلی در سال ۱۳۶۵ دیده شد.
- هیپاتیت E که اولین همه گیری آن در زمستان ۱۳۶۹ شمسی در کرمانشاه اتفاق افتاد و بطور همزمان در فریدون شهر اصفهان نیز با وسعت خیلی محدودتری حادث گردید.
- کرونا ویروس (COVID-19) در سال ۱۳۹۹

بیماری های بازپدید

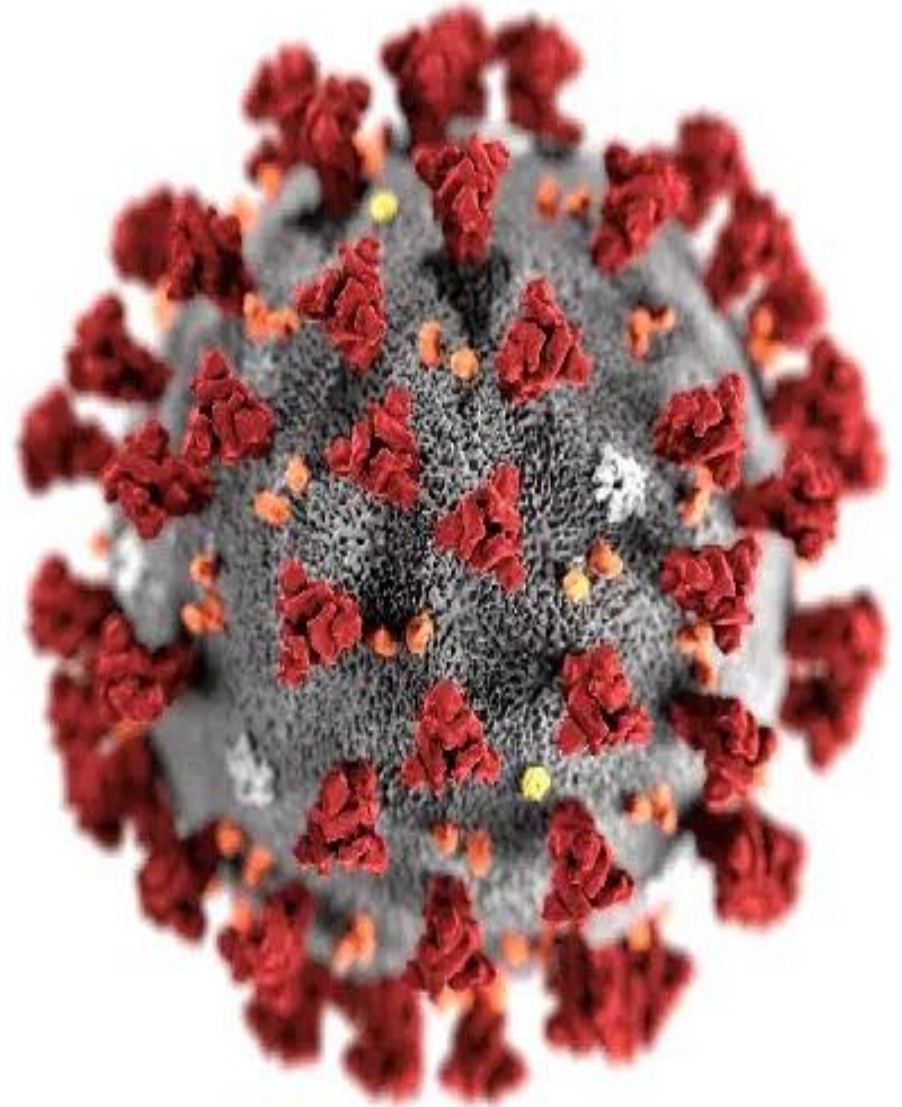
بیماری های بازپدید، آن دسته از بیماری های عفونی هستند که در مناطق تحت کنترل مجدداً طغیان نموده اند.

نظیر بیماری سیل که طی چند سال اخیر به علت غفلت از ادامه فعالیت های کنترلی و احساس امنیت کاذب ناشی از این پندار که اقدامات کنترلی قبلی، تاثیر دایمی به جا گذاشته است، در بعضی از کشورها مجدداً بر میزان بروز آن افزوده شده است، به عنوان مثال، در ایالت متحده طی سالهای ۳۲۲۶-۳۲۸۴ حدود ۶۱٪ افزایش یافته است.

بیماری های بازپدید (ادامه)

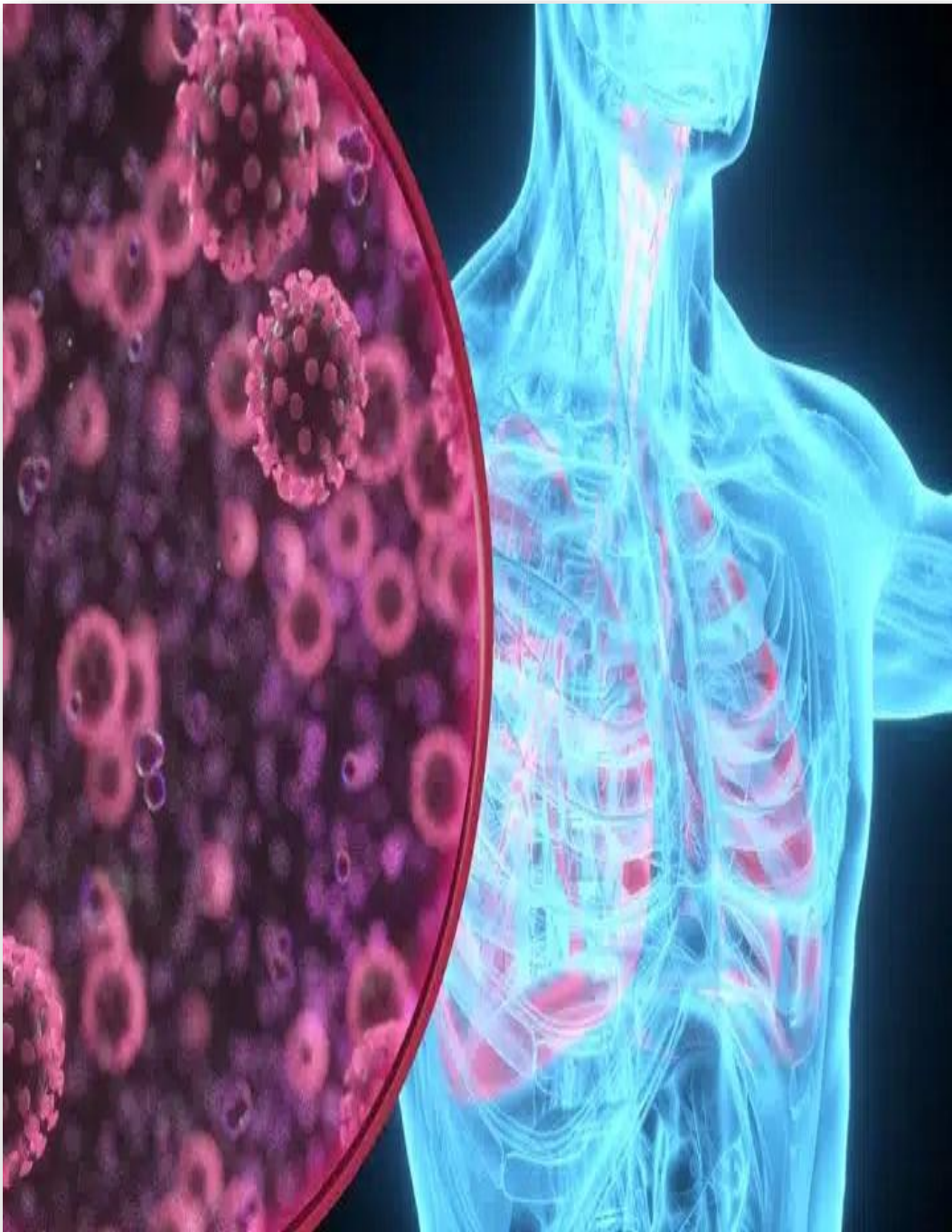
- همه گیری دیفتری که به علت آشفته گیهای اقتصادی - اجتماعی و قطع واکسیناسیون، در شوروی سابق، مجددا مسئله ساز، شده است.
- برخی از بیماری های بازپدید دیگری که به وسیله سازمان جهانی بهداشت، معرفی شده اند عبارتند از کلرا در آمریکای جنوبی، تب دانگ در قاره آمریکا، مننژیت مننگوکوکی در آفریقا، تب زرد در بیش از ۱۱ کشور جهان

بیماری‌های بازپدید (ادامه)

عواملی نظیر:

- تراکم جمعیت،
 - مهاجرت انسانها،
 - تغییر در تعادل اکولوژی تحت تاثیر پدیده El Nino و سایر، حوادث جوی،
 - تسهیل در تکثیر حشرات ناقل و مخازن حیوانی،
 - مهاجرت حیوانات و افزایش بیماریهای مشترک،
 - متوقف شدن واکسیناسیون دام ها و بیماریابی در حیوانات،
 - فراموشی و از قلم افتادگی اجرای برنامه های بهداشتی تحت تاثیر استرس ناشی از جنگ و حوادث مشابه
 - توقف واکسیناسیون های رایج،
- باعث بازپیدی بیماری هایی که تحت کنترل بوده اند، می گردد.

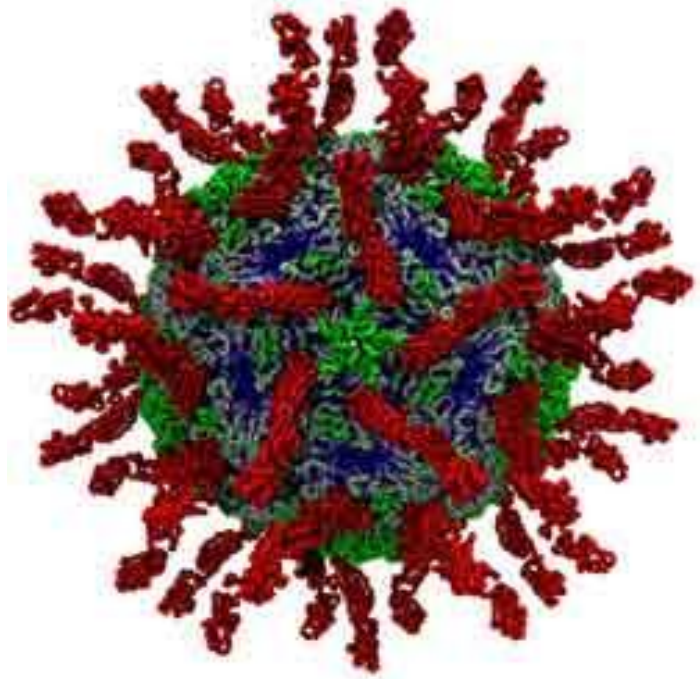
بیماری های بازید ایران

- آخرین مورد ابله در سال ۱۳۴۳ در شیراز اتفاق افتاد .
- جذام که تعداد موارد آن در سالهای اخیر به کمتر از یک مورد در هر ده هزار نفر جمعیت رسیده و طبق اعلام رسمی سازمان جهانی بهداشت، به سطح حذف رسیده ایم.
- هیپاتیت B و پولیومیلیت که طبق برنامه های سازمان جهانی بهداشت به سوی حذف و ریشه کنی آنها به پیش میرویم.

بیماریهای ناپدید

Disappearing Disease

بیماریهای ناپدید، آن دسته از بیماریهای عفونی هستند که قبلاً به فراوانی وجود داشته ولی در حال حاضر یا کاملاً ریشه کن شده و یا به سرعت، در دست حذف و ریشه کنی می باشند . آبله مثال زنده ای است از یک بیماری عفونی با انتشار جهانی که در سایه مبارزهای جدی و مداوم و صرف بودجه های چشمگیر در سال ۱۹۸۰ از طرف WHO اعلام گردید.

ضمناً بیماری هایی نظیر پولیومیلیت، جذام نیز کاندید "ناپیدی" میباشند.

موفق باشید